

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжкультурної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Економічний факультет

"18" червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

Освітня програма «Міжнародна економіка»

Факультет Економічний

Розробник: Віра ДОДОНОВА доктор філософських наук, професор, професор кафедри
філософії та міжнародної комунікації

Київ - 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної культури студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питань: хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати перешкоди на шляху до мети. Вивчення дисципліни пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з політологією, соціологією, історією України, економічною теорією тощо. Знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін. Завдання вивчення дисципліни: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія та філософська антропологія". Предметом курсу є світ загалом у його найбільш загальних закономірностях з позицій відносин «людина – світ».

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Першого (бакалаврського) ОП
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітня програма	«Міжнародна економіка»
Факультет/ННІ	Економічний

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	3

Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Лабораторні роботи	-	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-
Форма контролю	Екзамен	-

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: засвоєння студентами досягнень світової філософської думки, вдосконалення відповідно до цього культури їх мислення, формування самосвідомості, світоглядних орієнтацій, опанування загально-методологічним компонентом пізнавальної діяльності.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Філософія» (за їх наявності) ОК11 Вступ до фаху та соціальні комунікації

Набуття компетентностей

ЗК2 — Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 — Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10 — Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК12 — Навички міжособистісної взаємодії.

Програмні результати навчання

ПРН1 — Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів і колективу.

ПРН2 — Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН6 — Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН21 — Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Історія світової філософії												
Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Німецька класична філософія	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Сучасні філософські течії.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Філософська думка України.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	14	0	0	14	28	56	-	-	-	-	-	-
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія												
Тема 1. Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Тема 2. Проблема свідомості в філософії	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Сутність і структура пізнавального процесу.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Наукове пізнання та його види	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	8	0	0	8	16	32	-	-	-	-	-	-
Модуль 3. Філософська антропологія. Соціальна філософія												
Тема 1. Суспільство як соціальна система.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Філософія економіки	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Проблема людини в філософії	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія культури і цивілізації	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 3	8	0	0	8	16	32	-	-	-	-	-	-
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	30	0	0	30	60	120	-	-	-	-	-	-

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2
2	Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5	Тема 5. Німецька класична філософія	2
6	Тема 6. Сучасні філософські течії.	2
7	Тема 7. Філософська думка України.	2
8	Тема 8. Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2
9	Тема 9. Проблема свідомості в філософії	2
10	Тема 10. Сутність і структура пізнавального процесу.	2
11	Тема 11. Наукове пізнання та його види	2
12	Тема 12. Суспільство як соціальна система.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
13	Тема 13. Філософія економіки	2
14	Тема 14. Проблема людини в філософії	2
15	Тема 15. Філософія культури і цивілізації	2
Всього годин		30

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	2
2	Філософія Давнього світу. Антична філософія	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Сучасні філософські течії.	2
7	Філософська думка України.	2
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2
9	Проблема свідомості в філософії.	2
10	Сутність і структура пізнавального процесу.	2
11	Наукове пізнання та його види.	2
12	Суспільство як соціальна система.	2
13	Філософія економіки	2
14	Проблема людини в філософії.	2
15	Філософія культури і цивілізації.	2
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	4
2	Філософія Давнього світу. Антична філософія	4
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	4
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	4
5	Німецька класична філософія	4
6	Сучасні філософські течії.	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
7	Філософська думка України.	4
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття	4
9	Проблема свідомості в філософії	4
10	Сутність і структура пізнавального процесу.	4
11	Наукове пізнання та його види.	4
12	Суспільство як соціальна система.	4
13	Філософія економіки	4
14	Проблема людини в філософії.	4
15	Філософія культури і цивілізації.	4
Всього годин		60

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Есе
- Співбесіда
- Рейтингова оцінка / самооцінювання
- Презентація проекту
- Тестування
- Контрольна робота

Методи навчання:

- Лекції з використанням мультимедійних презентацій для викладення історії та ключових концепцій філософії
- Дискусії та дебати для розвитку критичного мислення та формування особистої позиції
- Аналіз класичних філософських текстів з метою глибшого розуміння теоретичних підходів
- Групові обговорення та робота у малих групах для розвитку навичок аргументації та співпраці
- Проектна діяльність, наприклад, створення презентацій або есе на філософські теми

- Використання інтерактивних методів, таких як мозковий штурм або рольові ігри, для активізації навчального процесу
- Самостійна робота з аналізу філософських джерел та підготовки до занять

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Історія світової філософії		
Практична робота. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 6. Знати історію розвитку світової філософії від античності до сучасності, розуміти роль філософії у формуванні суспільних ідей та цінностей. Вміти аналізувати основні філософські течії та їх вплив на сучасне суспільство та економіку. Освоїти методи критичного аналізу філософських концепцій і історичних джерел, застосовувати їх у контексті міжнародної економіки та міждисциплінарних досліджень.	10
Практична робота. Філософія Давнього світу. Антична філософія		10
Практична робота. Філософія Середньовіччя та Відродження		10
Практична робота. Філософія Нового часу та Просвітництва		10
Практична робота. Німецька класична філософія		10
Практична робота. Сучасні філософські течії		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Філософська думка України		10
Модульна контрольна. Історія світової філософії		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія		
Практична робота. Філософське розуміння світу. Вчення про буття	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 6. Ознайомитися з основами онтології та гносеології, розуміти концепції буття, свідомості та пізнавальних процесів. Вміти аналізувати філософські підходи до природи реальності та пізнання, застосовувати ці знання для аналізу економічних систем та процесів. Освоїти методи критичного мислення та аналізу філософських ідей у контексті сучасних викликів.	20
Практична робота. Проблема свідомості в філософії		20
Практична робота. Сутність і структура пізнавального процесу		20
Практична робота. Наукове пізнання та його види		10
Модульна контрольна. Онтологія. Гносеологія		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Філософська антропологія. Соціальна філософія		
Практична робота. Суспільство як соціальна система	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 6. Вивчити концепції людини, суспільства та культури з філософської точки зору. Аналізувати роль людини у формуванні економічних та соціальних систем, застосовувати філософські підходи для розуміння соціальних процесів та міжособистісних відносин. Освоїти інструменти критичного мислення для аналізу сучасних соціально-економічних викликів.	20
Практична робота. Філософія економіки		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Проблема людини в філософії		10
Практична робота. Філософія культури і цивілізації		10
Самостійна робота. Філософська антропологія. Соціальна філософія		20
Модульна контрольна. Філософська антропологія. Соціальна філософія		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=276>);

-2. Додонова В.І. Філософія: Методичні рекомендації. Для студентів спеціальності 051«Економіка», ОП «Міжнародна економіка». К.: НУБіП України, 2024. 58 с.;

Рекомендовані джерела інформації

1. Бертран Рассел Історія західної філософії Б. Рассел;(пер.з англ. Ю Лісняка, П. Таращука) Харків: Фоліо, 2023. 380 с.
2. Ворбертон Найджел Коротка історія філософії/ Н.Ворбертон; пер. з англ. Анна Марховська.Київ: Наш формат, 2023. 217с.
3. Додонова В.І. Українці за кордоном: ідентифікаційні практики українських переселенців.Українознавство 1 (98) 2026 с. 129-142 [https://doi.org/10.17721/2413-7065.1\(98\).2026.356138](https://doi.org/10.17721/2413-7065.1(98).2026.356138)
4. Kolinko, M., Dodonova, V., Binkivska, K., Lukovenko, I., Suprun, A., Klymenko, H., Patlaichuk, O., & Pasko, K. (). Intercultural Communication: Practices of Sustainable Development and Overcoming Societal Crises. European Journal of Sustainable Development 2026. 15(1), P. 940-952. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2026.v15n1p940>
5. Dodonova, V., Chekal, L., Kultenko, V., & Suprun, A. (2026). From Rationality to Rationalities: The Modern Epistemological Situation in Science and Culture. Вісник гуманітарних наук, (16). <https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/431>
6. Dodonova, V. The Harmony between Ukrainian and European Values. Skhid. 2025. 7(3), 52–58. <https://skhid.kubg.edu.ua/article/view/339414>
7. Куцик П.О. Нооекономіка: «філософія серця» у практиці життя: (до 300-ліття з дня народж. Г.Сковороди) Куцик П.О., Шевчик Б.М., Шевчук В.О., Львів: Видавництво львівського торговельно-екоп. ун-ту 2023. 302с.
8. Людина і суспільство: філософські, психологічні і політологічні виміри: в 3 кн. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; за ред. В.П.Мельника, - 2-е вид допов. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2023.364с.
9. Синиця А.С. Вступ до філософії штучного інтелекту: підручник/ А.Синиця, Львів. нац. ун-т ім. І.Франка ,Львів ЛНУ ім. І.Франка, 2023. 290с.
0. Філософія: навч.посіб. Тімченко О.П., Козій І.В., Пігош М.А., Шевчук А.В, Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2022. 255с.
1. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.). URL: <http://www.ae-lib.org.ua>
2. Електронна бібліотека НУБіП України. URL:<https://nubip.edu.ua/node/17325>

3. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
4. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>